

LANDSCHAPSKRANT

APRIL 2013

Regionaal Landschap

DIJLELAND

Regionaal Landschap Dijleland vzw wil zorgen voor natuur en landschap in de streek. Dit doen we samen met de inwoners van de regio en in overleg met overheden en verenigingen betrokken bij de open ruimte. We zijn actief in de gemeenten Bertem, Bierbeek, Boortmeerbeek, Haacht, Herent, Hoeilaart, Huldenberg, Kampenhout, Kortenberg, Leuven, Oud-Heverlee, Overijse en Tervuren.

IN DEZE KRANT:

- Samen bouwen aan het landschap
- Plant van Hier
- Op zoek naar de Eikelmuis

© MAARTEN JACOBS

Vosje

Infoavonden

KOESTER JE BIJEN-BUREN

Over bloemetjes en bijtjes

© MAARTEN JACOBS

Grijze zandbij

© MAARTEN JACOBS

Grote wolbij

Ooit al gehoord van de heggerankbij, de tuinbladsnijder of de blauwe metselbij? Denk je bij vosje (coverfoto) niet spontaan aan een bij, maar aan een ander dier? Kom dan zeker luisteren naar deze boeiende voordracht en leer bloemen bekijken door een bestuivers-bril!

We vertellen je over de verschillende wilde bijensoorten, hun nestjes en waar ze te vinden. We bekijken op welke manieren bloemen insecten lokken en wat het belang is van bijen als bestuivers.

Je maakt kennis met een aantal courante soorten zoals de tronkenbij, de wolbij, enz... en hun specifieke levenswijze. Verder krijg je tips om wilde bijen een handje te helpen.

Dezelfde infoavond wordt herhaald op verschillende locaties, telkens van 20u - 22u30:

Woensdag 17 april – Bezoekerscentrum Webbekoms Broek,
Omer Vanaudenhovelaan 48, Diest

Vrijdag 19 april – CC Boutersem, Kerkomsesteenweg 55, Boutersem

Donderdag 25 april – Hoeve Nothengem, Sint-Lambertusstraat 1, Nossegem

Vrijdag 26 april – Villa Coremans, Gelrodeweg 2, Aarschot

Dinsdag 14 mei – CC De Borre, Speelpleinstraat 10, Bierbeek

Woensdag 15 mei – Oud Gemeentehuis, zaal de Nok, Wilselsesteenweg 28, Herent

Woensdag 22 mei – Raadszaal Gemeentehuis, Veldonkstraat 1, Tremelo

Spreker: Nobby Thys
Gratis toegang, inschrijven is niet nodig.
Meer info: ingrid.beuls@vlaamsbrabant.be, 016 26 74 24

© MAARTEN JACOBS

Heggerankbij

De infoavonden maken deel uit van de provinciale biodiversiteitscampagne "Je hebt meer burens dan je denkt". Deze 'koesterburencampagne' wil alle inwoners laten kennismaken met de grote soortenrijkdom die er is in elke Vlaams-Brabantse gemeente.

Deze Landschapskrant wordt gedrukt met financiële steun van de provincie Vlaams-Brabant en verspreid met de steun van de gemeenten Bertem, Bierbeek, Boortmeerbeek, Haacht, Herent, Hoeilaart, Huldenberg, Kampenhout, Kortenberg, Leuven, Oud-Heverlee, Overijse en Tervuren.

SAMEN BOUWEN AAN HET LANDSCHAP

Van koeienweide tot natuurplel

Aanleg van een poel.

Afgewerkte poel.

Je kan deze brochures gratis downloaden van onze website www.rld.be of afhalen op ons kantoor (Naamsesteenweg 573, 3001 Heverlee). Tegen verzendkost sturen we ze op per post. Schrijf daarvoor 1,5 euro over op rekeningnummer BE44 0013 1352 0345 en vermeld de naam van de brochure in de mededeling.

Joost Vandendries woonde met zijn vrouw in Brussel en was eigenlijk niet op zoek naar een nieuwe woonst. Maar toen ze in 2003 via vrienden van vrienden op een prachtig gelegen huis in Tombeek (Overijse) stootten, hebben ze niet lang getwijfeld om toch te verhuizen. De groene, heuvelachtige omgeving trok hen snel over de streep. Enkele jaren later kochten ze van een boer ook het weiland achter hun huis.

Joost, waarom hebben jullie het weiland erbij gekocht?

‘We zaten daar eigenlijk niet op te wachten, maar de boer zelf deed ons het aanbod omdat hij niet langer koeien mocht laten grazen op het perceel. En als hooiland was het voor hem niet rendabel genoeg. Het perceel ligt op een steile helling en het laagst gelegen deel is dan weer erg nat. Geen enkele boer uit de buurt wilde het overkopen, maar wij zagen er wel wat in. Het is een mooi valletje dat bruist van het dierenleven en dat willen we zo houden.’

Meer nog, jullie zijn erg gemotiveerd om het nog interessanter te maken voor de natuur.

‘Toen het perceel eenmaal van ons was, begonnen we natuurlijk plannen te maken. Een boomgaard en een poel stonden meteen op het verlanglijstje. Maar we wisten niet zo goed hoe eraan te beginnen, dus gingen we op zoek naar informatie. En zo kwamen we bij het Regionaal Landschap Dijleland terecht. Jullie hebben ons dan de verschillende mogelijkheden getoond en een plan uitgewerkt.’

Zijn jullie tevreden over de samenwerking?

‘Absoluut, en het resultaat mag er zijn! We zijn twee mooie poelen rijker, er zijn verschillende bomen aangeplant waaronder een hele reeks zomereiken, er zijn bosjes geplant met streekeigen struiken en een lange, gemengde haag. En de kers op de taart is natuurlijk de boomgaard met 54 hoogstamfruitbomen. Het sociaal-economiebedrijf dat jullie hebben ingeschakeld voor de aanplantingen, heeft trouwens prima werk afgeleverd.’

En wat denk je met al dat fruit van de boomgaard in de toekomst te gaan doen?

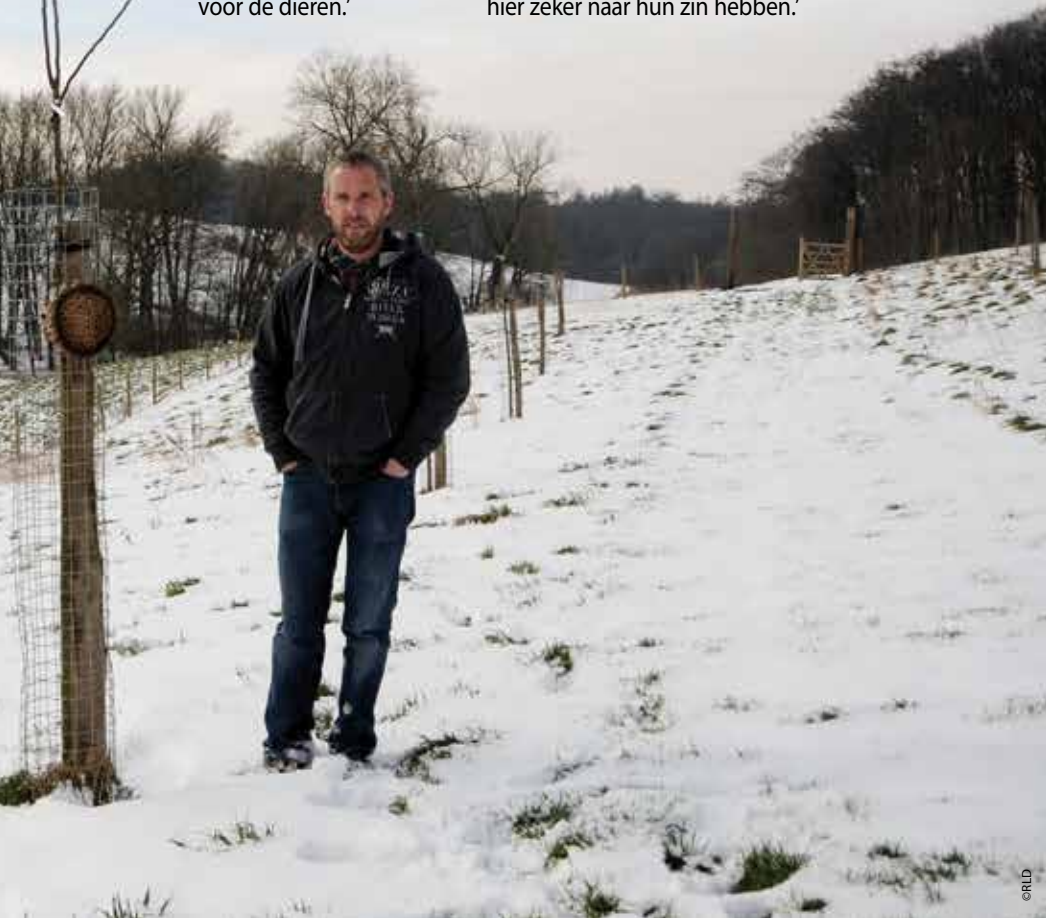
‘De bomen zijn nog jong, dus we hebben nog enkele jaren om daarover na te denken. Het zal uiteraard veel te veel zijn om zelf op te eten, maar we zullen zeker een deel tot sap laten persen. Een samenwerking met lokale moestuinprojecten lijkt me ook wel interessant. En natuurlijk mag een deel blijven liggen voor de dieren.’

Welke dieren krijgen jullie hier zoal op bezoek?

‘Er valt hier echt heel veel wild te bespeuren: reeën, hazen, konijnen, vossen, fazanten, eekhoorns... Ze komen allemaal tot in de tuin. Vorig jaar broedde er zelfs een koppel Ransuilen vlakbij onze slaapkamer. Toen de vier jongen uitkwamen hebben we wel wat slechter geslapen door hun krassende geroep ‘s nachts, maar ‘t was wel prachtig om te zien. En daarvoor doen we het dus allemaal hé.’

Hebben jullie nog andere plannen met het perceel?

‘Wel, het perceel wordt twee keer per jaar gemaaid. Door het maaisel af te voeren, hopen we de grond armer te maken en een bloemrijk grasland te bekomen. Maar voor de boomgaard zoek ik nog enkele schapen om het gras kort te houden. Liefst van een authentiek, zelfredzaam ras. De bomen hebben alvast de juiste veebescherming gekregen en binnenkort bouwen we de schapenstal. Maar de schapen zelf heb ik dus nog niet gevonden. Wat ik dit jaar ook zeker wil doen, is nog meer bijenhotelletjes maken voor solitaire bijen en die in de boomgaard ophangen. Samen met de honingbijen van onze burens gaan die het hier zeker naar hun zin hebben.’

ZELF AAN DE SLAG

Heb je zin gekregen om zelf een stukje natuur uit te bouwen? Wil je graag meer weten over hoogstamboomgaarden, streekeigen hagen en houtkanten of poelen? Dan kunnen onze brochures van pas komen. Ze bevatten nuttige achtergrondinfo en praktische tips om zelf aan de slag te gaan. Je vindt ze op www.rld.be. Wil je streekeigen groen aanplanten, lees

in deze krant dan zeker ook het artikel over ‘Plant van Hier’.

Vind je in de brochures of op onze website niet alle antwoorden op je vragen of wil je beroep doen op onze expertise? Neem dan gerust contact met ons op via info@rld.be of 016/40 85 58.

Plant van waar?

PLANT VAN HIER!

Kwaliteitslabel voor bomen en struiken

Bloeiende Sleedoorns in de Hellegrecht in Bertem.

Bij alle aanplantingen die we doen, kiezen we als Regionaal Landschap heel bewust voor ‘Planten van Hier’. Dat zijn planten die echt van onze streek zijn. Meer nog, het zijn letterlijk nakomelingen van de bomen en struiken die hier al groeien sinds de laatste ijstijd. Eeuuh? We vragen een woordje uitleg aan Koen Berwaerts van het Regionaal Landschap.

Koen, hoe zit dat met die ijstijd?

‘Wel, zo’n 10.000 jaar geleden kwam er een einde aan de laatste ijstijd. Het ijs smolt en allerlei planten (en dieren) veroverden geleidelijk onze streek. De bomen en struiken die rechtstreeks afstammen van die voorouders - en dus hetzelfde genetisch materiaal dragen - noemen we autochtoon of Planten van Hier.’

Is autochtoon dan niet hetzelfde als inheems?

‘Nee, toch niet. De term inheems (of uitheems) zegt iets over de soort. De zomereik bijvoorbeeld is in onze streek inheems. Het is een soort die hier van nature groeit. De Amerikaanse eik daarentegen is uitheems. Het is een boomsoort die bij ons niet spontaan voorkwam, maar door de mens is ingevoerd uit Amerika. De term autochtoon zegt iets

extra over de individuele plant, namelijk dat hij ook genetisch streekeigen is. Je kan bijvoorbeeld een zomereik planten die uit een kwekerij in Hongarije komt. Die zomereik is nog steeds inheems, maar niet autochtoon. Het is geen Plant van Hier.’

Waarom is het zo belangrijk om voor Planten van Hier te kiezen?

‘Planten van Hier zijn perfect aangepast aan ons klimaat en onze bodem. Ze zijn ook het best bestand tegen de ziekten en plagen die hier voorkomen. Je hebt dus de beste slaagkansen als je voor deze planten kiest. Maar er is meer. Door onderzoek weten we dat nog maar 5% van ons groen écht autochtoon is. Dat komt door de import van zaden en plantgoed uit vooral Oost-Europa. We dreigen dus het genetisch materiaal van onze autochtone planten te verliezen. Daarom is het label Plant van Hier in het leven geroepen. Om de autochtone bomen en struiken een nieuwe kans te geven, zodat dit erfgoed niet verdwijnt.’

De oogst van zaden voor het opkweken van Planten van Hier is een arbeidsintensieve job.

Zijn Planten van Hier ook voor de natuur beter?

‘Zeker wel! In de natuur is het leven van planten en dieren op mekaar afgestemd. Een mooi voorbeeld is de sleedoornpage. Dat is een vlinder die haar eitjes liefst op jonge takken van de sleedoornstruik legt. De eitjes komen elk jaar precies uit op het moment dat de struik jonge blaadjes vormt, want daar leven de rupsen van. Een sleedoorn uit Polen kan een paar weken later in blad komen en dan vinden de rupsjes onvoldoende voedsel. Zo kan je talrijke voorbeelden vinden in de natuur. Dus ja, ook op dat vlak scoren autochtone planten het beste.’

Kan je Planten van Hier in elk tuincentrum vinden?

‘Voorlopig zijn ze nog niet overal te koop, maar we werken eraan. Op de website www.plantvanhier.be vind je een lijst met kwekers en verkooppunten waar je nu al terecht kan. Maar vraag er vooral naar bij je vertrouwde handelaar. Handig aan de website is ook dat je op basis van je adres een overzicht krijgt van alle bomen en struiken die in jouw streek thuishoren.’

Ook voor de Sleedoornpage hebben Planten van Hier een streepje voor!

Wat houdt het Plant van Hier-label precies in?

- De zaden worden te veld geoogst op geselecteerde bomen en struiken die hier al generaties lang staan.
- Planten van Hier worden met de grootste zorg opgekweekt. De kweker kijkt erop toe dat planten uit verschillende streken niet met elkaar gemengd worden.
- Plant van Hier is een samenwerkingsband met verschillende partners uit de private sector, met name de boomkwekerijen en de verdeelcentra.
- Het plantmateriaal wordt vanaf de oogst tot en met de handel nauwgezet gecontroleerd. Oogsteams, kwekers en handelaars registreren hun handelingen en regelmatig krijgen de bedrijven een doorlichting. Zo waarborgen we de kwaliteit van het label Plant van Hier.

Ken je Koesterbuur

OP ZOEK NAAR DE EIKELMUIS

Help jij ook mee?

Eikelmuis, fruitrat, slaapmuis, ...? In de volksmond zijn er namen genoeg voor dit schattige knaagdier. Maar heb jij er al eens eentje in het echt gezien? De kans is bijzonder klein, want de Eikelmuis is de laatste twintig jaar een zeldzame verschijning geworden.

Toch komen in Vlaanderen nog Eikelmuisen voor, vooral in de heuvelachtige leemstreek, zoals in het Dijleland. Door speciale nestkasten op te hangen en deze jaarlijks te controleren, proberen we de evolutie van

het aantal Eikelmuisen op te volgen. Hiervoor zoeken we nog vrijwilligers. Wil jij helpen bij de controle van nestkasten? Schrijf je dan snel in voor de Eikelmuis cursus en word gebrevetteerd Eikelmuiskenner!

Een nestkast voor eikelmuisen hang je op met de opening tegen de boom. De kasten die Regionaal Landschap Dijleland vzw plaatst hebben allemaal een nummer. We controleren ze jaarlijks om te zien of er eikelmuisen in nestelen of overwinteren.

De Eikelmuis

Inschrijven is noodzakelijk!

Dit doe je bij Regionaal Landschap Dijleland vzw: info@rld.be of 016 40 85 58.

Het aantal deelnemers is beperkt.

Wie reeds eigenaar is van een eikelmuis kast krijgt voorrang bij de inschrijvingen.

Eikelmuis cursus

Slaapmuis in jouw hoogstamboomgaard?

De cursus bestaat uit drie onderdelen. Na het voltooien van de drie lessen krijg je een Eikelmuisbrevet en kan je aan de slag als 'controleur'. Deelnemen is gratis.

Cursusdata en locaties:

21 mei - Provinciehuis Leuven 19u30 - 21u30

Theorieles: kennismaking met de Eikelmuis. Leer hoe het beestje eruit ziet, waar je het kan terugvinden, wat het graag eet en nog veel meer.

25 mei - Sint-Pieterskerk Bekkevoort 9u - 12u

Fietstocht: bezoek aan het leefgebied van de Eikelmuis.

13 september - Landen 20u - 23u

Avondlijke zoektocht: op zoek naar fruitratjes in eikelmuis kasten.

Even voorstellen...

DE EIKELMUIS

Met zijn zwarte zorro-masker en lange pluizige staart is de Eikelmuis ongetwijfeld het meest aalbare knaagdiertje dat in onze natuur voorkomt. Een Eikelmuis wordt 10 tot 15 cm groot. De staart, die bijna even lang is als het lichaam, kan afgestoten worden bij gevaar. Omdat het een nachtdiertje is, heeft het grote, zwarte ogen en grote oren.

Eikelmuisen leven vooral in bossen en bosranden, houtkanten en hoogstamboomgaarden. Het zijn eigenlijk alleseters. Ze hebben een voorkeur voor klein dierlijk voedsel (slakken, insecten, spinnen, ...), maar vullen hun menu graag aan met zaden, granen, noten en fruit. Daarom zijn ze ook wel te vinden in de buurt van de mens. In tuinen en op boerenerven kunnen ze hun buikje rond eten met noten en fruit. Bovendien zoeken Eikelmuisen soms in oude schuurtjes of op zolders een plekje voor hun winterslaap. In de lente ontwaken ze als de temperatuur buiten stijgt tot zo'n 15°C.

In tegenstelling tot ratten en huismuisen planten Eikelmuisen zich traag voort. In de vroege zomer heeft mama muis één nest met 4 tot 6 jongen. Bovendien zijn de vrouwtjes pas na twee jaar geslachtsrijp. Meestal maakt de Eikelmuis haar nest in holle bomen, maar ook nestkasten zijn in trek. De meeste diertjes worden niet ouder dan 3 of 4 jaar.

In het verleden werd de Eikelmuis actief bestreden omwille van de schade die ze veroorzaakten aan fruit. Nu is het gebrek aan geschikte leefgebieden het grootste probleem. Daarom plant het Regionaal Landschap Dijleland opnieuw hoogstamfruitbomen, hagen en houtkanten aan.

Heb jij nog een Eikelmuis gezien?

Alle waarnemingen, ook van jaren terug, mag je ons bezorgen: annabel.pennings@rld.be of 016 40 85 58.

Meer info vind je op www.eikelmuis.be.

© SHUTTERSTOCK

Brochure in de kijker

Wandelbrochure In het spoor van Zwarte Jean

Zwarte Jean is de naam van de stoomtram die ooit door het Dijleland reed. Van 1905 tot 1957 vervoerde hij passagiers en goederen tussen Vossem en Tienen. De brochure wekt de herinnering aan de oude tram weer tot leven en beschrijft een mooie wandelroute van 13 km tussen Vossem en Sint-Joris-Weert. Onderweg ontdek je restanten van de voormalige tramlijn en een stukje geschiedenis van onze streek. 40 blz **2,70 euro**

Bestellen kan door het juiste bedrag over te schrijven op ons rekeningnummer BE44 0013 1352 0345. Vermeld de titel van de brochure in de mededeling.

Kijk op www.rld.be voor meer wandel- en fietsbrochures, praktische gidsen voor de aanleg van streekeigen groen, topografische kaarten en nog veel meer. Sommige publicaties kan je **gratis downloaden**. Uiteraard lees je er ook alles over onze projecten en vind je er info over natuurgerichte thema's.

JE WOONT IN LEUVEN?

Abonneer je gratis op de Landschapskrant!

In Groot-Leuven wordt de Landschapskrant niet huis-aan-huis bedeed. Je kan er een krantje meepikken in één van de openbare gebouwen. De milieudienst van de stad houdt evenwel een abonneelijst bij. Als Leuvenaar kan je je hierop inschrijven door een mailtje

te sturen naar geert.vanhorebeek@leuven.be en dan krijg je de nieuwe Landschapskrant telkens toegestuurd met de post. Doen!

COLOFON

Vragen, suggesties of opmerkingen?

Contacteer ons:

Regionaal Landschap Dijleland vzw (RLD vzw)
Naamsesteenweg 573, 3001 Heverlee
Tel/fax: 016 40 85 58
info@rld.be - www.rld.be

De Landschapskrant Dijleland verschijnt tweemaal per jaar.

Verantwoordelijke uitgever: Jan Verroken, coördinator RLD vzw
Redactie: RLD vzw

Foto's: RLD vzw, Maarten Jacobs, Buiten-Beeld, Shutterstock

Vormgeving: Roel Thoné - sakado.be

Druk: Druk in de Weer

Oplage: 77.000

Gedrukt op 100% gerecycleerd papier, met inkt op plantaardige basis en zonder schadelijke solventen.

Regionaal Landschap Dijleland vzw is een samenwerkingsverband tussen de Vlaamse overheid, de provincie Vlaams-Brabant, de dertien aangesloten gemeenten en verenigingen actief op het vlak van natuur en landschap, landbouw, jacht, recreatie en toerisme. We krijgen financiële steun van de Vlaamse overheid (agentschap Onroerend Erfgoed, Agentschap voor Natuur en Bos), de provincie Vlaams-Brabant en de aangesloten gemeenten.

regionaal landschap Noord-Hageland

Onroerend Erfgoed

